

5^ይ ትእዛዝ እግዚአብሔር

አይትቕተል

ዘፀአት 20:13 ፥ ዘዳግም 5:17 ክልቲኡ ብዛዕባ እዚ ትእዛዝ ይነግረና።

“ነቶም ቀዳሞት ዝቕተለ ኪፍረድ እዩ እሞ አይትቕተል ከምዝተባህሎም ሰሚዕኩም አሎኹም። አነ ግን ንኃወ ዘቈጥዕ ዘበለ ኹሉ ክፍረድ እዩ... እብለኩም አሎኹ” ማቴ 5:21-22።

ሰብ ብፍጥረቱ ክቡር እዩ፣ እግዚአብሔር ንአኡ ዝመስል ገሩ እዩ ፈጠርዎ። “ካብ መላእኽቲ ቁሩብ አንአስካዮ ክብርን ሽልማትን ከለልካዮ አብ ልዕሊ ኩሉ ግብረ አእዳውካ እውን ሸምካዮ” (መዝ. 8:3)። ብአርአያ ስላሴ ስለ ዝተፈጥረ ክቡር እዩ። አምላኽ ዝፈጠራ ነፍሲ ባዕሉ እምበር ካልእ ኪወስዳ መሰል የብሉን። ሕይወት ሰብ ናይ አምላኽ እዩ፣ ቅዱስ ጳውሎስ ነዚ ከረድእ ኢሉ “ ብሕይወትና እንተ ነበርና ንእግዚአብሔር ኢና እንነብር፣ እንተ ሞትና እውን ንእግዚአብሔር ኢና እንመውት እሞ ብሕይወትና እንተ ነበርና ኮነ እንተ ሞትና ናይ እግዚአብሔር ኢና” (ሮሜ 10:8)። ኩሉ ሰብ ብአርአያ ሥላሴ ዝተፈጥረ ማዕረ እዩ አይበላለጽን ስለዚ ንኩሉ ብትኽክል ብዘይ አድልዎ መሰሉን ክብሩን ኪሕለወሉ የድሊ። መንግስቲ ከም መጠን አገልጋሊ ኅብረተሰብ ብሕጊ ነዚ መሰል ክሕሉ ትሑዝ እዩ። ንሰባት አብ ንብረቶም አብ ሕይወቶም ኩሉ ብማዕረ ክሕሉ መንግስቲ ግብኡ እዩ።

ሰብ ሕይወቱ ንአምላኽ አሚኑ እንተ ዘይመርሐ ንሕይወቱን ንሕይወት ካልኦትን አብ ዘስግእ ኩነታት የውድቆ፣ ብስም ሓፋሽ ሕዝቢ ዝብል ጉልባባ አብ ታሪክ ከምዝተራእየ ሕይወት ውልቀሰብ ዋጋ ዘይብላ ትኸውን። ሰብ ምሉእ መሰሉ ዝሕሎ አብ አምላኽ አሚኑ በቲ አምላኽ ዝሃዕ ሕጊ ክመርሕ እንከሎ ጥራሕ እዩ። ነዚ አምላኽ ዝሃዕ ሕጊ አብቲ ኢየሱስ ክርስቶስ ዝሃዕ ትምህርቲ መሰረት ገርና ክንሕዞ ከሎና መሰል ደቂ ሰብ ብምልኡ ክሕሎ ይክአል።

ነዚ መሰረት ገርና ንሓምሻይ ትእዛዝ ክንርድኦን አብ ግብሪ ክንሕልዎን ምእንቲ እግዚአብሔር ብቃሉን ብቤተ ክርስቲያኑን እንታይ ከምዝብለና ኩሉ ጊዜ ጽን ክንብል እሞ አብ ግብሪ ክነብሮ ይግብአና።

እግዚአብሔር ብሙሴ ገሩ ነዚ ትእዛዝ ሂቡና። አብ ዘጽአት 20:13 ከምኡ አብ ዘዳግም 20:5-17 ዘሎ እንተ ርኤና “አይትቕተል” ዝብል ንረክብ። በዚ ትእዛዝ ገሩ ንብጻይና ብነፍሱን ብሥግኡን ከይንጎድኦ ፈሊጣን እስትንፋስና ከይንሕልፍ ከምኡ እውን ብአድና ወይ ብካልኦት ገይርና ንሰብ ከይንጎድእ፣ ከይንቕተል ከይንብአስ ከይንቋየቑ፣ ብቃልና ኮነ ብግብርና ክፉእ አብነት ከይንህብ ይኸልክለና።

አብ ብሉይ ኪዳን እዚ ትእዛዝ አይትቕተል ዝብል ርዱእ እዩ ነሩ። ንዝኾነ ንጹሕ ሰብ ምቕታል ካብ መጀመርያ ፍጥረት ደቂ ሰብ ክልኩል እዩ። አብ ታሪኽ ድሕሪ ውድቀት ደቂ ሰብ እቲ ናይ መጀመርያ ምዝገብ ቅትለት ናይ አቤል ቅትለት ካብ ቅንኢ ዝተላዕለ ብሓዉ ቃኤል እዩ። እቲ ብእግዚአብሔር አብ ልዕሊ ቃኤል ዝወረደ መቕደስቲ ናይ እቲ ቅትለት ክብድ የረድአና። “ደም አቤል ገውኻ ናባይ ይእዊ አሎ፣ አብዛ ደም ገውኻ

ዝሰተየት ምድሪ ርጉም ኩን ሓሪስካ ፍረክ አይትርኩብ ክትኩብልል ንበር” ቢሉ ረገሞ (ዘፍጥ 4:8-12)። “ሕይወት ንዘለዎ ደምኩም ዘፍሰሰ እነ ኸፍደዮ እዩ . . . እቲ ደም ሰብ ዘፍሰስ ዘበለ ደሙ ብሰብ ኪፈስስ እዩ፣ ከመይ አምላኽ ንሰብ ብመልክኡ እዩ ፈጠርዎ” (ዘፍ 9:5-6)። ነዚ ዝተረድኡ አቦታትና መሬት ፍሪክ እንተ ወሓደ “አይካብ ቦታን ካብ ባይቶ” እዩ ይብሉ፣ እዚ ኡብ ባይቶ ብዝፍጸም ዓመጽን ግፍዕን እዩ ዚኸውን ማለቶም እዩ። ነብያት ብዙሕ ጊዜ ነቲ ቅትለት ምፍጻም መቐጻዕቲ ካብ አምላኽ ከምዘምጽእ ይነግሩ (ኢሳያስ 1:21፣ ኤርምያስ 7:9)።

ታሪኽ ብሉይ ኪዳን እንተ አንብብና ኡብ ዓለም ብምጽአት ክርስቶስ ዝተአታተወ ሞራላዊ ዕብየት ክንግረም ንክእል። ኡብ ዘጽአት 21:20-21 “ሰብ ንግዝኡ ወይ ንግዝእቱ ብበትሪ ወቐዕዎስ ኡብ ኢዱ እንተ ሞተ ይቀጻዕ። ንሓንቲ ወይ ንካልእ መዓልቲ ኸይሞተ እንተ ጸንሐ ግና ድሮ እውን ብገንዘቡ ዝዓደጎ እዩ እሞ አይቀጻዕ” ዝብል ነንብብ።

አብቲ ኡብ ማቴዎስ ወንጌላዊ ኡብ ምዕ.፭ ዝህቦ ትምህርቲ እንተ ረኤና ኢየሱስ ክርስቶስ ክሳብ ክንደናይ ነዚ ሓምሻይ ትእዛዝ ክብ ከም ዘበሎ ንርኢ። ኢየሱስ ደጋጊሙ ኡብ ዓሰርተ ትእዛዛት ምቕታል ክልኩል ከምዝኾነ ይነግር። ነዚ ክገልጽ እንከሎ ብግዙፍ ነገር ምቕታል ጥራሕ አይኮነን ኃጢአት ብውሽጥና ክንቁጣዕ ከሎና ከምኡ ተሪርን ሕርቃን ዝመልኦ ቃልት ክንጥቀም ከሎና ንሓውናን ሓፍትናን ንቐትሎም (ማቴ 5:21-22)። ንኹሎም ተኸተልቱ ኡብ ፍቕሪ ክነብሩ አዚዙ።

ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ኩሉ ትምህርታ ንሞራላዊ ነገራት ዝርኢ ኡብቲ ትምህርቲ ክርስቶስ ተመስሪታ ንኹሉ ግላውን ሓባራውን ነገራት ሞራል ተስተምህር። ኡብዚ እዋና ገለ ካብቲ ትምህርታት አጸገምቲ ኮይኖም ዝርአዩ አለዉ። ምግላጸም ምርድኦም አድላዩ እዩ፣ ብፍላይ ናይ እዋና ጸገም ኮይኖም ዘለዉ ብዛዕብኦም እንታይ ከም እተስተምህርን እትአምንን ክንፈልጥ ናይ ኩልና ግድነት እዩ። አይትቕተል ዝብል ትእዛዝ ኡብ ውሽጡ ክንርድኦ ዝግብኦና እሞ በቲ ቤተ ክርስትያን አፍ መምህራ ክርስቶስ ኮይና እተስተምህረና ክንምራሕን ክንቅበልን ከምዝግባእ ክንፈልጥ አሎና። አይትቕተል ዝብል ትእዛዝ ሕይወት ሰብ ብዝኾነ ምኽንያት ክተሕልፍ ከምዘይግባእ ይእዝዘና። ነዚ ትእዛዝ ብዝያዳ ክንርድኦ በቲ ዝንኣሰ ሰብ ክንቀትል ከምዘይ ግብኦና ክንርኢ።

ጽንሲ ምንጻል ከምዘይግባእ። (ሓ/ት/ክ 2270-2275)

“ኡብ ክርሢ አደኻ ከይሓነጽኩኻ (ሓረኹኻ) ከይተወለድካ ከአ ቐደስኩኻ” (ኤር 1:5)
“አዕጽምተይ ምስ ተፈጥራ ኡብ ማህፀን አደይ ከአ ብጥንቃቐ ምስተገብራ ኡብኡ ብሕቡእ ክዓቢ ከሎኹ ኡብኡ ከም ዘሎኹ ረኡኻኒ” መዝ. 139:15)።

ብዙሓት ዝተጸንሰ ምቕታል ምንጻል ኃጢአትን በደልን ከምዝኾነ አይሓስብዎን፣ ኡብ ሃገርና ግናይ ኮይኑ ዝተወልደ መሕረስቲ ብዘይስክፍታ ይቐትላኦ። እዚ ግን ኡብ ቅድሚ እግዚአብሔር ከም ንእኹል ሰብ ምቕታል እዩ ዝሕሰብ። ንጽንሲ ብፈውሲ ወይ ብዝኾነ መጋበሪ ምራድ ደቂቕ ጽንሲ ናይ 24 ሰዓት እውን ይኹን ንገበርቱን ነቶም ተሓባበርቱን ከም ንሰብ ምቕታል ኃጢአት እዩ ዝቐጸር።

ኡብ ዘመና ሓደ ካብቲ ከቢድ ኮይኑ ዘሎ እዚ ጽንሲ ምንጻል እዩ። ኡብ ቀዳሞት ዘመናት ክርስትና እንተ ረኤና እዚ ጸገም እውን ነርዎም እዩ። ኡብ ሮማውያን እዚ ብሕጊ ፍቕድን

ዝውቱርን እዩ ነሩ። ዝኾነ ሰብ ጽንሲ ክሰድድ እንተ ደለዩ ብሕጊ ዘሕትቶ ነገር አይነበሮን። አብተን ቀዳሞት ዘመናት ክርስትና ነዚ በዳሂ ርድኢት ጽንሲ ምስዳድ ከቢድ እዩ ነሩ። ካብ 80 ዓ.ም. ጀሚሩ ትምህርቲ ሓዋርያት ክዝርጋሕ ጀሚሩ። አብ ጥንታዊ ትምህርቲ ቤተ ክርስትያንን ጽሑፋትን ከም እንረኽቦ ክልተ ዓይነት ትምህርቲ ከም ዝነበረ ንርኢ፡ “ሓደ ናይ ሕይወት እቲ ኻልእ ናይ ሞት”። እቲ ንመገዲ ሕይወት ዝርኢ ከምዚ ይብል፡ መጀመርያ ነቲ ዝፈጠረካ አምላኽ አፍቅሮ፡ ካልአይ ንብጻይካ ከም ነፍስኻ አፍቅር... ብምቕጻል ዘሎ ትእዛዝ “አይትቕተል. . . . ንድቂ ብምስዳድ አይትቕተል ወይ ቅትለት ሕፃን አይትፈጽም” ይብል።

ኩሎም አብ አያሱስ ዝአመኑን ናይ ቤተ ክርስትያን ስልጣን ዝተቐበሉን ነቶም እግዚአብሔር ዝለኡኹም ቆልዑት ይቅበሉ። ክርስትና አብ ሕብረተ ሰብ መጠን ዝተወሃሃደሉ ጽንሲ ምስዳድ ብሞራላዊ ርድኢት ኃጢአት ጥራሕ ዘይኮነ ብሕጊ እውን ዓገብ ከምዝኾነ ተፈሊጡ። እዚ ሕጊ እዚ ክሳብ መበል 20 ክፍለ ዘመን ጸኒቡ ጸኒሑ እንተኾነ ዝቃወሙ ሓይልታት እናበዘሉ ምስ ከዱ ግን ሓንቲ ሃገር ድሕሪ ሓንቲ ሃገር ጽንሲ ምስዳድ ሕጋዊ ኮይኑ ንርእዮ አሎና። አብ ብዙሓት ሃገራት ጽንሲ ምስዳድ ከም ባህሊ ተወሲዱ፡ በዚ ዝልለ ህዝቢ ዓቢ ምልክት ውድቀቱ ኮይኑ ይርአ አሎ።

ቤተ ክርስትያን አብ ካልአይ ጉባኤ ቫቲካን ነዚ ብጽኑዕ ክልኪላቶን አብ ትምህርታ ተቋዊማቶን “እግዚአብሔር ኃይታ ሕይወት ንሰብ ብሉጽ ተልእኮ ንሕይወት ሓላዊ ክኸውን አብኡ እምነት ገሩ ሂብዎ፡ በዚ ምኽንያት ሰባት ነዚ ብኸብሪ ክሕልውዎ ይግባእ፡ ሕይወት ካብታ መጀመርያ ድቂ ብዓቢ ተገዳስነት ክሕሎ አለዎ፡ ጽንሲ ምንጻልን ንሕፃናት ምቕታልን ቅቡል ዘይኮነ ገበን እዩ” (constitution of the church in the Modern World, 51) ይብል።

ድህሪ ጉባኤ ቫቲካን ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ጳውሎስ 6ይ ብገዳር 18 1974 ብረቕቅ እትገልጽ ጽሑፍ ብዛዕባ ጽንሲ ምስዳድ አዊጀም። አብ ታሪኽ ቤተ ክርስትያን ዝነውሑትን ብደቂቕ ዝተአወጀት አብ ውሽጢ እዚ ክልተ ሽሕ ዓመት ክርስትና እያ። ብዓይኒ እምነት ተራእዩ ናይ ጽንሲ ምስዳት ሕማቕን ኃጢአት ምኅኑን ትገልጽ። ብተወሳኺ ብዓይኒ ርድኢት ክርኤ እንከሎ ነቲ ብገፊሑ ዝግለጽ ተቓውሞ መልሲ ትህበሉ። ነቲ ካብ አምላኽ ዝመጽእ ናይ ሞራል ርክባትን ነቲ ካብ ሰብ ዝመጽእ ብሲቪላዊ ሕጊ ንጽንሲ ክግበር ዘፍቅድ ተበራርህ፡ አብ መደምደምታ ክርስትያናዊ ርድኢት ብዛዕባ ጽንሲ ምስዳድ ብናይ እዚ ዓለም ነገር ጥራሕ ክውሰን የብሉን። ብመንጽር እቲ ክመጽእ ዘለዎ ዓለም ተራእዩ ሓቀኛ ሞራላዊ ፍርዲን አብ ባህርያዊ ሕጊ ሰብ ዝተመስረተ ክኸውን ይግባእ ይብሉ።

አብ መባእታ እዛ ሮማዊት ደኩመንት ነቲ ነውሕን ተመሳሳላይ ካብ መጀመርያ ክሳብ ሕጂ ንጽንሲ ምስዳድ ዝውግዝ ታሪኽ ትገልጽ። ትውፊት ቤተ ክርስትያን ከም ዝሕብሮ “ኩሉ ጊዜ ሕይወት ካብ መጀመርያ ክሳብ መወዳእታ ክኸብርን ክሕሎን ይግባእ” ይብል። ቀዳመይቲ ቤተ ክርስትያን ነቲ ሮማውን ግሪካውን ዓለም ዝርድኦ ዝነበረ ሓዲጋ ነቲ ንጹር ፍልልይ ሲቪላውን መለኮታዊን ሕጊ አነጺራ ክተስተምህር ጀሚራ። ቤተ ክርስትያን ካብ መጀመርያ ነተን ጽንሲ ክሰዳ ፈውሲ ዝወሰዳ ዝነበራ አንሲቲ ከም ቀተልቲ ሰብ ትቕጽረን ነራ። “ነተን አብ ማህጸን እንከሎ ንድቂ አብ ትሕቲ ሓልዮት አምላኽ ዘሎ ዝሰዳ፡ ከምኡ ንሓጻናት ዝቀትላ ቀተልቲ ነፍሲ ኢላ ትውግዘን ነራ” (6)።

ካቶሊካዊ ሞራላዊ ርድኢት ብዛዕባ እዚ ቅድሚ ሕጂ አይ ቀየረን ድሕሪ ሕጂ እውን አይክቕይርን እዩ። እቶም ንሓደ ሓንቲ ዘይገበረ ሰብ ንኸነብር ክንውስነሉ ንኸእል ኢና

ኢሎም ዝሓሰቡ ቀተላቲ እዮም። እታ መጀመርያ መሰል ሰብ ሕይወቱ እያ። ካልእ ነገራት ክህልዎ ይክእል እዩ ገልጾም ብዘይመጠን አድለይትን ግድነታትንን ክኾኑ ይኸእሉ እዮም እንተ ኾነ ሕይወት መሰረት ናይ ኩሉ እዩ። ኣብ ቲሕቲ ሕጊ ሕብረተ ሰብ አይኮነን ወላ እውን ብዝኾነ ዓይነት ንገለን መሰሉ ክፍለጠሉ ንገለን ክንጸገሉ ናይ ሰበሰልጣን ሲቪል እውን አይኮነን። ኩሉ ንሰብ ዝፈላሊን ዘናእስን ክፉእ ነገር እዩ፤ ኣብ ዓለት ጾታ ሕብሪ ወይ እምነት ዝተመሰረተ ፍልልይ ክፉእ ግዕዙይ ኃጢአት እዩ። ሓደ መሰሉ ብኻልኦት ስለ ዝተፈልጠሉ አይኮነን ዝፍለጠሉ፤ እዚ መሰል ሰብ ልዕሊ እቲ ብኻልኦት ዝፍለጠሉ እዩ፤ ብርግጽ ብሰባት ክፍለጥ አለዎ እንተ ዘይኮነ ዘይምፍላጡ ዘይቁኑዕ ኅዳይ እዩ (11)።

ኣብዚ 20 ዘመን ሓበራዊ መምርሒ ኣብ ምንባር ዋጋ ስለ ዘይተዋህቦ ናይ አማእት ሰባት ህልቂት ተራእዩ። ምልዮናት ድሮ ተቐቲሎም አለዉ ናይ እዚ ቀንዲ ምኽንያት ከአ ፍልልይ ኣብ ዓለት፣ ጾታ፣ ሕብሪን ሃይማኖትን እዩ። ዓለምና ነቲ ብአምላኽ ዝተዋህበ ሕጊ ምኽባር ስለ ዝአበዮት ህልቂት ደቂ ሰብ በዚሑ። ሕጂ እውን ሓዲስ ህልቂት ብፍላይ ኣብተን ዝማዕበላ ዝብሃል ሃገራት ኣትዮ ሰብ ይሃልቕ ኣሎ፤ እዚ ኣብ ፍልልይ ዕድመን ኣብ አካልዊ ወይ ስነአእምራዊ ኩነት ተመስሪቱ እዩ። እዚ እውን አንጻር ሰመያዊ ሕጊ እዩ።

ዝኾነ ፈላጊ ነገር ኣብ ዝኾነ ደረጃ ሕይወት ካብ ዝኾነ ካልእ ክፍአት ዝመልኦ ፈላጊ ነገር ፈሊኻ አይርአን እዩ። ናይ መንባር መሰል ብምልኡ ኣብ ዝአረገ ሰብ ወላ እውን ብእርጋን ብሕማም ወላ እውን ብዘይሓዊ ሕማም ዝተጠቐዐን ዝተዋረደ ይኹን ከሕድኅ ዝኸእል ሓይሊ ኣብዚ ዓለም የለን። ናይ ምንባር መሰል ኣብ ንአሸቱ ሕፃናት እውን ልክዕ ከምቶም ዓበይቲ ሰባት ብዝኾነ ሰብ ክግሃስ ዘይግብኦ ጉዳይ እዩ።

ብሓቂ ክንርእዮ ከሎና ሕይወት ደቂ ሰብ ካብታ መጀመርያ ንኸነብር ዝተጸውዓላ እዋን ክኸብር ከምዘልኦ ከምዝግብኦ ተወሲኑ። ካብታ መጀምሪያ ድቂ ዝጀመረላ ካልኢት ሕይወት ናይ አቦ ይኹን ናይ አደ ይኹን ዘይኮነ ነጻ ዝኾነ ናቱ መሰል ዘለዎ ፍጡር ሰብ ይጅምር። እቲ ድቂ ካብ መጀመርያ ሰብ እንተ ዘይነብር ሕጂ ሰብ አይምኾነን። (12)

ኣብዚ እዋና ንዘይተወልዱ ሕፃናት ብቀጥታ ምስዳዶም ኣብ ብዙሓት ሕጋዊ እናኾነ ይመጽእ ስለ ዘሎ ንተኸልቲ ክርስቶስ ኣብ ዘላቂ ምጥርጣር አእትይዎም ይርከብ። ነዚ ብብዙሓት ብሲቪላዊ ሕጊ ዝጸደቐ ምስዳድ ጽንሲ ክእዘዝዎዶ አለዎም? ጨሪሾም ክእዘዝዎ አይግባእን። “ሰብ ንሕጊ ብርእሱ ሞራላዊ ሕጊ ዘይክተል ክእዘዞ አይግባእን፤ እዚ እዩ ኣብቲ ንጽንሲ ክስደድ ዘፍቅድ ሕጊ ዘሎ መምርሒ ስለዚ ክንእዘዞ አይግባእን”። ብዙሓት ኣብ መንኅ ዝተፈላለዩ እምነታትን ባህልታትን ስለ እንርከብ ካቶሊካዊ ንእምነቱ ኣብ ካልኦት ብፍላይ ነዚ ጽንሲ ምስዳድ ዝብል ሕጊ ተጸዕኖ ክገብር ይኸእልዶ? ብርግጽ ሓደ ካቶሊካዊ ኣኸባር ሕጊ ወይ ፈራዳይ ወይ ኣብ ፖሎቲካዊ ሓላፍነት ዘሎ ንእምነቱ ኣብ ካልኦት ተጽዕኖ ክገብር የብሉን አይክእልን እውን፤ እንተኾነ ጉዳይ ጽንሲ ከይስደድ ዝብል ተጽዕኖ አይኮነን ንሕጊ አምላኽ ምእዛዝ እዩ። እዚ ሕጊ ኣብቲ ባህርያዊ ሕጊ ብአምላኽ ኣብ ልቢ ደቂ ሰብ ዝተሓትመ ሰብ ብእእምሮኡ ክገልጽን ከብርሀን ዝኸእል፣ እሞ ኩሉ ጊዜ ንዝሓሸ ርድኢት ክጽዕረሉ ዝግባእ እምበር ንኣኡ ዝጻረር ነገር ከይገብር ክቃለሰሉ ዝግባእ ነገር እዩ።

Euthanasia “ቀሊል ሞት” “ድጉፍ ሞት” (ሐ/ት/ክ/ 2276-2279)

እዚ እዩታነዝያ ዝብል ቃል ካብ ግሪኽ ዝመጸ ኮይኑ “ቀሊል ሞት” ማለት እዩ። ዕላማታቱን መጋበሪታቱን ዝኾነ ይኹን እቲ “ጽቡቕ ሞት ወይ ድጉፍ ሞት” ንሕይወት ስንኩሳንን ሕሙማትን ወይ ከአ ኣብ ኣፍደገ ሞት ንዘለዉ ባዕልኻ ንሕይወቶም መዕለቢ እንክትገብረላ ዜመልክት እዩ። እዚ ብሞራል ንጹግ እዩ።

ቤተ ክርስቲያን ከም እትርድኦ እዚ እዩታነዝያ ዝብል ቃል ብግብሪ ምፍጻም ወይ ንሓደ ክመውት ምሕዳግ እሞ ብቲ ዝተፈጸመ ነገር ምኽንያት ሞት ምዃን እዩ ዘስምዕ። ንሓደ ንጹሕ ሰብ ክትቐትል ምሕሳብ ጥቕሚ የብሉን። ነዚ ዝፍጽሙ ዘቐርብዎ ምኽንያታት ሰብ ንዓመታት ካብ ምስቓይ ወይ ሓደ ስንኩል ሰብ ንሰቡን ንርእሱን ተጽዕኖ ካብ ምዃን፣ ወይ ናይ ኣእምሮ ጸገም ዘለዎ ሰብ ወይ እውን ክሓዊ ዘይኸእል ሕማም ዝሓዞ ሰብ፣ ብዕድመ ዝደፍኦ ንኹሉ ጸገም ስለ ዝገብር ምእላዩ ይሓይስ ዝብል ርድኢት ኣልዎም። ዝመጸ እንተ መጸ ብቑዕ ምኽንያት ንንጹሕሰብ ምቕታል ክኸውን ዝኸእል የለን። ጽቡቕ ስም “ሰላማዊ ቅትለት” (Mercy Killing) ወይ (dying with dignity) “ምስ ግርማኻ ሞት” ዝብል ንሃቦ ቅትለት እዩ። ርግጽ ኣካላውን ስነ ኣእምራውን ስቓይት ክብርትዕ ይክእል እዩ ወላ እውን ብዝኾነ ዋጋ ሂብና ክንኣልዮ ንደሊ ኢና፣ ክርስትና ዘስተምህሮ ስቓይ ኣብ ታሪኽ ድሕነት ደቂ ሰብ ዓቢ ተራ ከምዘልኦ ይነግረና። ኣብቲ ክርስቶስ ምእንታና ኣብ ቀራንዮ ዝተሳቐዩ ስቓይ ንደቂ ሰብ ንምድሓን ምስታፍ እዩ።

ንስቓይ ከም እንጸሮ ዘግብር ነገራት ክንገብር ከሎና ሓንቲ ጌጋ ኣይንፍጽምን ኢና። ንሕና ክንገብር ዘይንኸእል ንስቓይ ክንኣል ኢልና ንሓደ ሰብ ክንቀትሎ ኣይፍቀድን ወይ ንርእስና ክንቀትል ኣይፍቀደልናን። እግዚአብሔር እዩ ጎይታ ሕይወት እምበር፣ ንሕና ኣይኮናን።

ኣብዚ ሎሚ እዋን ዝመሃዙ ዘለዉ ኣፋውስ ንሕይወት ሰብ ዘናውሑ ካብ ካልእ እዋን ብዝበለጸ ይርኦ ኣሎ። ኣብ ብዙሓት ሃገራት ኣብዚ ውሽጢ ሓደ ሚእቲ ዓመት ዕምሪ ወደሰብ ዕጽፊ ኮይኑ ኣሎ። እቲ ዝልዓል ሕቶ ንሕይወት ወደሰብ ክነናውሕ እንታይ ዓይነት መጋበሪ ክንጥቀም ኣሎና። ናይ ቤተ ክርስቲያን መልሲ ኩሉ ጊዜ ኣይቅየርን እዩ ወላ እውን ኣብ ሕክምናዊ ምዕባሌታት ብዙሕ ለውጥታትን ምህታትን ይረኽቡ። ንሰባት ከምዝነቡና ክንገብር ነቲ ባህርያውን ዘይጎድእን ነገራት ክንጥቀም ኣሎና። ንሰብ ካብ ዘለዎ ዘሳቂ ሕይወት ክንቅይረሉ ኢልና ሞት ክንመርጽ የብልናን።

ኣብ ገለ ኩነታት ወይ ኣብ ገለ ሰባት ፍሉይ ነገራት ክንጥቀም ዘኸእሉና እሞ ክንረኽቦም ንኸእል እንተ ኾና ኣለዉ። ናይ ገለ ሰባት ብሕይወት ምንባር ብዘይመጠን ኣድላዩ እንተ ኾይኑ ወላ እዞም መጋበሪታት ካብቲ ልሙድ ኣገባብራ ወጻኢ እንተ ኾኑ ክንጥቀመሎም ንኸእል።

እቲ ቤተ ክርስቲያን እትህቦ መምርሒ ኣብ ፍልጠትን ግልጽትን ዝተመስረተ እዩ። እዞም ሕግታት ወይ መምርሕታት ብርእስ ሊቃነ ጳጳሳት ዮሐንስ ጳውሎስ ፪ ዝተሞህቡ እዮም፡ ሕይወት ህያብ እግዚአብሔር እዩ ብኻልእ ወገን ሞት ዘይተርፍ እዩ። ግድን እዩ ስለዚ ንሕና ብዘይ ገለ ተሃዋኽ ንስዓት ሞት ብምሉእ ሓላፍነትን ክብርን ክንጽብዎ ኣሎና። ብርግጽ ሞት መወዳእታ ናይ ምድራዊ ሕይወትና እያ ግን ንዘለዓለማዊ ሕይወት ማዕጸ ትኸፍተልና እያ (መግለጽ ብዛዕባ እዩንስተዝያ ግንቦት 5, 1980)።

ከምቲ ብዛዕባ ጽንሲ ምስዳድ ዝበልናዮ ከምኡ ብዛዕባ እዩንስተዝያ እውን ክንርድኦ ዘሎና ናይ ቤተ ክርስቲያን ሞራላዊ እምነት፡ እግዚአብሔር ንብሕቱ እዩ ናይ መጨረሻታ ጎይታ ናይ ሰብ ሕይወትን ሞትን። ሰብ ዋና ክኸውን ኣይክእልን እዩ።

ናይ ሞት ፍርዲ “Capital Punishment”.

ብዛዕባ ንሞት ምፍራድ ብዝርከኦ ከም መረጋገጺ ዝውሰድ ኣብ መልእኽቲ ጳውሎስ ኣብ ሮሜ 13፡4 “ንሱ ኣምላኽ ንሰናይካ ኢሉ ዝሾሞ እዩ፡ እኩይ እንተ ገበርካ ግና ፍራሕ፡ ምኽንያቱ ሰይፊ ንኸንቱ ኣይዕጠቕን እዩ። ንሱ ኣገልጋሊ ኣምላኽ ስለ ዝኾነ ነቲ እኩይ ዝግብሩ ኸቐጽዕ ልኡኽ ቊጥዓ ኣምላኽ እዩ” ዝብል እዩ።

ቤተ ክርስቲያን ነቶም ሞት ዘብጽሖ ገበን ዝገበሩ ሞት ከይፍረዱ ትከላኸለሎም እዚ ግን ርትዒ ኣይገበር ማለት ኣይኮነን ኩሉ እቲ ብሕጊ ክግበር ዝክእል መርትዖታት ክግበር ኣልኦ ማለት እዩ። መሰረት ናይ እዚ ኣብቲ ናይ ሓባር ጥቕሚ ዝብል ዝተመሰረተ እዩ። ሃገር ከም ሰውነት ብብዙሓት ኣካላት ዝቐመት እያ። ከምቲ ሓደ ሓኪም ንዝሓመመ ክፍሊ ሰውነትና ነቲ ካልእ ከድሕን ኢሉ ዝቐርጾ መንግስቲ ብሕጊ ንሓደ ገበነኛ ንብዙሓት ክጠቅም ኢሉ ብሕጊ ንሞት ክፈርድ ይኸእል እዩ እዚ ኸኣ ንናይ ሓባር ጥቕሚ ኢሉ እዩ።

ናይ ሞት ፍርዲ ሕጋዊ እዩ ምኽንያቱ ካልኦት ካብቲ ዝተፈጸመ ገበን ክምሃሩ ምእንቲ ጥራሕ ኣይኮነን። ናይ ሞት ፍርዲ መቐጻዕቲ እዩ፡ ምኽንያቱ በደል ኣብ ልዕሊ ሕብረተሰብ ብሓደ ገበነኛ ስለ ዝተፈጸመ። መንግስቲ ንሓደ በደል ዝፈጸመ እሞ ገበነኛ ኮይኑ ዝተረኸበ ክቐጽዕ ካብ ኣምላኽ ሓላፍነት ኣለኦ እዩ (ሓ/ት/ክ 2267)።

ኣብዚ ክፍለጥ ዘልኦ መንግስቲ እውን ኣብ ትሕቲ ፍርዲ ኣምላኽ ምኅኑ ክፈለጥ ኣልኦ። ርእሰ ውልቀ መለኽቲ፡ ወይ እውን ብስም ደሞክራሲ ንዝቃወምዎም ብዝተፈላለዩ መገዲ ዝቀትሉ ሰበ ስልጣን መንግስቲ ወይ ንገለ ብናይ ሃይማኖት ምኽንያት ብዘይ ሓደ ገበን ዝቀትሉ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ክፍረዱ እዮም። ሞት ምስራድ ናይ መጨረሻታ ኣማራጺ ድሕሪኡ ዘየለ ክኸውን እንከሎ ጥራሕ እዩ ክፍጽም ዝክእል።

ውግእን ሰላምን “War and Peace”

ካብ መጀመርያ ታሪኽ ሰብ ክጽሓፊላ ዝጀመረላ ጊዜ ጀሚሩ ኣብ መንጎ ሃገራትን ሰባትን ውግእ ከም ዝነበረ ንርኢ። እስራኤላውያን ኣብ ብሉይ ኪዳን እንተ ረኤና ኩሉ ጊዜ ምስ ጎረባብቶም ውግእ ከም ዝነበሮም ነንብብ። ኣብ መጽሓፍ ኢየብ ከምዚ ዝብል ነንብብ “ሕይወት ሰብ ኣብ ምድሪ ኸምቲ ተገዲዱ ዝሰለፍ ዓስከር እዩ” (ኢ.የብ 7፡1) ይብል።

ሓደ ካብቲ ተደጋጊሙ ብነብያት ዝውሃብ ዝነበረ ተስፋ መስሕ ከም ዝውለድ እሞ ሰላም ከምዘምጽእ እዩ። ኣብ መዓልቲ ልደት መላእኽቲ “ክብሪ ንኣምላኽ ኣብ ኣርያም ሰላም ከኣ ኣብ ምድሪ ኣብ መንጎ እቶም እግዚአብሔር ዚሕጎሰሎም ሰብ” (ሉቃ 2፡14) ይብል።

አብ ጊዜ ስብከቱን ተልእኮኡን ክርስቶስ ሓደ ዘደንቕ ነገር ዝበሎ እንተሎ ብዛዕባ ሰላም እዩ። ንውግእ ደው ከብሎ እየ ኢሉ አይተዛረበን፡ ንተኸተልቱ እውን ካብ ዝኾነ ግጭት ባእሲ ነጻ ክትኮነ ኢኹም ኢሉ አየረጋገጸሎምን። ንሱ ብርግጽ ሰላም ከምጽእ እዩ መጺኡ እንተ ኾነ ከምቲ ዓለም ዝህቦ አይኮነን። ሰላሙ ዝርከብ አብ ርእሰና፡ አብ ዓለም፡ አብ ልዕሊ ሰይጣን ዓወት ክንረክብ ከሎና እዩ። ሰላሙ ዝርከብ ንድላዎትና አብ ትሕቲ ድላይ አምላኽ ክንገብር ከሎና እዩ።

አብ ርድኢት ገለ ቀዳሞት ክርስትያን ዝኾነ ክርስትያን አብ ዝኾነ ወተሃደራዊ አገልግሎት ክሳተፍ የብሉን ዝብሉ ነሮም። እንተ ኾነ ሱቕ ኢልካ ምርአይ ወይ ውግእ ኩሉ ጊዜ ፍረ ኃጢአት እዩ ዝብል ትምህርቲ ካብ ኩላዊት ቤተ ክርስትያን ክንገር አይንረኽቦን። ከም ርድኢት ካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ውግእ ዘይድለ ነገር እዩ ከምኡ ሕማቕ ስምዒታት አብ ውግእ የብጽሑ፡ እንተ ኾነ ኩሉ ውግእ ብሞራላዊ ርድኢት ጌጋ እዩ ክብሃል አይክአልን። ክርስትያን አብ ሓቕን መሰልን ዝዓለመ ውግእ ክሳተፉ ይኸአል እዩ።

ንውግእ ቅቡል ክብሎ ዝኸእል ነገራት፡

ቅ. አጎስጢኖስ እቲ ቀዳማይ አበው ካብ ቀዳሞት ክርስትያን ብገፊሑ ብዛዕባ ንውግእ ቅቡል ዝገብሮ ነገራት ዝጸሓፈ እዩ። ውግእ ምእንቲ ረብሓ ሕብረተ ሰብ ወይ ሃገር ክኸውን እንከሎ ተቐባልነት አልኦ፡ እንተ ኾነ እቲ ውግእ ሰላም ንምምጻእ ዝዓለመ ክኸውን አለዎ።

ካብ 16 ክፍለ ዘመን ጀሚሩ ብካቶሊካዊት ቤተ ክርስትያን ውግእ አብ ሓቂ ዝተመስረተ እዩ ክብሃል ነዚ ዝስዕብ ሓሳባት ዘማልእ ክኸውን አለዎ ትብል።

- አብ ትሕቲ ዝለዓለ ስልጣን አብ ሃገር ዘልኦ ክኸውን አለዎ። ብሕጊ ንሃገር ክመርሕ ብህዝቢ ስልጣን ዝተሞህቦ ንድሕነት ሃገር ክእውጅ ስልጣን ዘልኦ።
- ብቑዕን አብ ሓቂ ዝተመስረተ ክኸውን ይግባእ፡ ንኡብነት ነጻነት ሃገር ክድፈር እንከሎ ወይ ንቀንዲ ዋንነት ሃገር አብ ዘስግእ ኩነት ዘውርድ ክኸውን እንከሎ።
- ውግእ ከይመጽእ ኩሉ ክግበር ዝክአል ምስ ተፈተነ እሞ ካልእ አማራጺ ምስተሳእነ።
- እቶም አብ ውግእ ዝጽመዱ ንጹር ዓላማ ክህልዎም ይግባእ፡ ብቲ ዝግበር ውግእ ሓባራዊ ረብሓ ጽቡቕ ነገር ወይ ካብ ዝመጽእ ዕንወት ዝዓግት ክኸውን አልኦ።
- እቲ ውግእ ክግበር እንከሎ ብቲ ልሙድ መጋበሪ ክፍጸም አልኦ፡ ነቲ ዝሓሸ ጽቡቕ ክንረክብ ኢልና ንዝኸፍኦ መጋበሪ ክንጥቀም የብልና። ንኡብነት ጋዝ ምጥቃም፡ አቶሚክ ቦምብ ምጥቃም... ።
- ውግእ ዘምጽኦ ጥቕምን እቲ አብ ውግእ ዝጠፍእ ዓቕምን ዝተመጣጠነ ክኸውን ይግባእ።

አብ እዚ ዘሎናዮ ዘመን ንህዝቢ ዓለም ዘጥፍእ ከምኡ ዝተፈላለየ ዓይነት ጋዝ ይምሃዝ ስለ ዘሎ ቤተ ክርስቲያን ልዕሊ ኸሉ ዓው ኢላ ትዛረብ ኣላ። ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት በነዲክቶስ 15፣ ፕዮስ 11፣ ፕዮስ 12 ኩሎም ብገፊሕን ህጹጹን ቅድምን ድሕርን ቀዳማይን ካልኣይን ውግእ ዓለም ጽሒፎም። ካልኣይ ጉባኤ ቫቲካን ዝነውሐ ኣዋጅ አብ ታሪኽ ጉባኤታት ቤተ ክርስቲያን ብዛዕባ ሰልጣን ውግእን ጽሒፉ። ትምህርቲ አበው ብሕጽር ዝበለ መምርሒ ንሞራላዊ መምርሒታት ኸኸውን ይክእል።

1. ወላ እኳ ውግእ ብባህርይ ብሞራላዊ ኣረኣእያ ክፉእ ኣይኹን፣ ንክለራዊ ውግእ ድሓን እዩ ኢልካ ክትዛረቡ ኣይክኣልን።
2. ውግእ ብዘይኣናሕስያ ንምሉእ ዓዲ ወይ ከተማ፣ ሃገር ምስ ምሉእ ተቐማጦ ዝድምስስ ኣንጻር ኣምላኽን ሰብን እዩ።
3. ወተሃደራት አብ ምክልኻል ሃገር ዝርከቡ ሃገሮም ዝበለቶም ቅኑዕ ኮይኑ ዝርአዮም እሞ ዝዋግኡ ገበን የብሎምን።
4. ብድላዮም አብ ኣገልግሎት ዝኣተዉ ሃገሮም አብ ውግእ ቅድሚ ምእታዎ ዘእተዎ ምኽንያቱ ክፈልጡ ይግባእ።

አብዚ ዘሎናዮ ዘመን ከም ሰላም ገሩ ዝተዘርበሉን ዝተሓተሉን የለን እንተኾነ ፍሪኡ ውሑድ እዩ። አብ መንጎ ሰባትን ሃገራትን ሰላም ክርከብ አብቲ ውሽጢ ህዝቢ ዘሎ ሰላም እዩ ዝምስረት። ሰላም አብ ሰብ ዝርከብ ድላያቱ ምስ ድላይ ኣምላኽ ከሰማምዕ እንከሎ ጥራሕ እዩ። ዝኾነ ሰብ አብ ዓለም ሰላም ክርከብ እጃሙ ክጻወት ይኸእል እዚ ኸኣ አብ ዕብዮት ሰማያዊ ጸጋ አብ ውሽጢ ነፍሲ ክተሓባበር እንከሎ እዩ።

ሕጋዊ ፍቓድ ርእሰ ምክልኻል (ሓ/ት/ክ 2263-2267)

ንርእሰኻ ክትከላኸል ዝግበር ኩሉ ተጻይ ሕጊ ኣይኮነን፣ ንርእሰኻ ክትከላኸል ኢልካ አብ ዝግበር ዝተቀትለ ሰብ ብመደብ ስለ ዘይግበር ገበን ኣይኮነን። አብዚ ዓለም ብሕይወት ክነብር ብኣምላኽ ዝተዋህበና መሰል እዩ ዋንኡ ኣምላኽ እዩ ክንከላኸል መሰልና እዩ። ግን “ሓደ ሰብ ምእንቲ ርእሱ ኪከላኸል እንከሎ ካብቲ ምጡንን ዘድልን ንላዕሊ ዓመጽን ኃይልን እንተ ተጠቐሙ እዚ ዘይሕጋዊ እዩ፣ ብመጠኑ ኣገባብ ንኃይሊ ጎነጽ ኪመልሶን ኪቃወሞን ከሎ ግን ምክልኻሉ ሕጋዊ ይከውን” (ቅ.ቶማስ ብዓክ ኣኩና)።

ርእሰ ቅትለት (ሓ/ት/ክ 2280-2283)

ሰብ ኣምላኽ ዝሃዕ ሕይወት ስለ ዘላቶ ንሕይወቱ ክሕሉ ክከናኸን ይግባእ። ዋና ሕይወት እግዚአብሔር እዩ “ካባና ሓደ እኳ ንርእሱ ኢሉ ዚነብር የልቦን ንርእሱ ኢሉ ዝመውት እውን ሓደ እኳ የልቦን” (ሮሜ 14:17)። ሰብ ብገዛ ርእሱ ንሕይወቱ ክሕልፍ እንከሎ ንሕጊ ኣምላኽ ስለ ዘፍርስ ብዝኾነ ምኽንያቱ ንርእሱ ክቐትል ኣይክእልን እዩ።

ርእሰ ቅትለት ንኸሉ ባህሪ ሰብ ዝጻረር እዩ። ሰብ አብ ዓለም ንርእሱን ንኻልእን ኢሉ ኣምላኽ ፈጠርዎ ከብቅዕ ነዚ ብገዛእ ርእሱ ከቋርጸ እንከሎ ንመደብ ኣምላኽ ስለ ዝጻረር

ዘሎ ገበን ይገብር። ቅኑዕ ንዝኾነ ናይ ርእሰካ ፍቕሪ ዘፍርስ እውን እዩ። ሰብ ንርእሱ ክቀትል እንከሎ ንኹሉ ግዴታት ስለ ዘፍርስ ማለት ናይ ስድራቤት ናይ ሃገርን ካልኦት ኣባላት ኅብረተሰብን ስለ ዝብድል ንፍቕሪ ብጻይ ክሃሲ ይርከብ።

ርእሰ ቅትለት ነቲ ሕያው አምላኽ ዘሎና ፍቕሪ ዚጻባእ እዩ። ርእሰ ቅትለት ንኹሉ ሕማቕ ኣብነት እዩ ብፍላይ ንመንእሰይ። ዝኾነ ሰብ ኣብ ርእሰ ቅትለት ዝተሓባበር ተጻይ ሕጊ ሞራል እዩ። ሓደ ሰብ ብምንዋጽ ጭንቀት ከምኡ ካብ ዓቕሙ ንላዕሊ ኮይንዎ ርእሱ ዝቐትል ተሓታትነት የጉድሎ እዩ።

ክብረግርማ-ሰባት ምኽባር፡

1. ዕንቅፋት ምሃብ ምቕታል ከምዝኾነ። (ሓ/ት/ክ 2284-2287)

ቅትለት ማለት እስተንፋስ ምሕላፍ ጥራሕ አይኮነን፤ ንካልኦት ብዘረባ ወይ ብግብሪ ናብ ክፍአት ምስሓብ እውን ቅትለት እዩ። “እቲ ንሓወ ዝጸልእ ኩሉ ቀታል ነፍሲ እዩ፤ ቀታል ነፍሲ ዝኾነ ኩሉ ከአ ኣብ ሕይወት ዘለዓለም ከምዘይነብር ትፈልቱ ኢኹም” (1ዮሐ 3:15)።

ንሰብ ብክፋእ ዕንቅፋት ብምሃብ ከም እንቐትሎ ከረድአና ኢሉ ጎ.ኢ.ክ. “ካብዞም ብአይ ዚአምኑ ንአሸቱ ንሓደ ዘስሓተ መጥሓን አድጊ ኣብ ክሳዱ አሢሮም ኣብ ዐሚቕቶ ባሕሪ ኬስጥምዎ ምሓሶ፤ እንቅፋት ከይመጽእ አይክተርፍን እዩ እሞ ብሠሪ ዕንቅፋት ወይልኡ ንዓለም ብፍላይ ነቲ ብአኡ ዕንቅፋት ዘምጽእ ሰብ ወይልኡ” (ማቴ 18:6-7) ይብሉና። “ነቲ ክርስቶስ ምእንትኡ ዝሞተሉ ሰብ አይተጥፍአዮ” (ሮሜ 14:15)።

ኣብ ሓላፍነት ዝርከቡ ወይ መጠን ብዕድመ ዝዓበናሉ እንህቦ ዕንቅፋት ክበዱ እናዓበዩ ይኸይድ። ወለዲ መማህራን መራሕቲ ሃይማኖትን ሃገርን ዝህብዎ ዕንቅፋት ፍሉይ ክበድን ሓላፍነትን አለዎ። ኢየሱስ ንጸሓፍትን ፈሪስውያንን ኪወቕሶም ዝተረኸበ በዚ ምኽንያት እዩ።

ዘመና ኣብ ብርቱዕ ወጥሪ እዩ ዝርከብ። ናይ እዋና ተክኖሎጂ ብዘምጽእ ዝወርድ ዘሎ ኣብ ጥፍአትን ኣብ እንስሳዊ ባህርን ዕለት ዕለት እንርእዩ ዘሎና እዩ። ብፍላይ መንእሰይ ልቡ በዚ ናይ ዘመና አዕናዊ ምርኢታትን ጎስጓጎትን ተሰሊቡ ካብ እምነትን ካብ መሰረታዊ ሕጊ አምላኽ ርሒቑ ዝነብር ማእለያ የብሉን። ሰብ ግንዘብ ክብል ኣብ ናይ ጥፍአት ጎደና ከም ዝአትዉ ክግብር ናተይ ኢሉ ተተሓሒዞ ይርከብ።

“መዓንቀፊ ከይመፍእ አይተርፍን እዩ ብሰንኩ መዓንቀፊ ንዚመጽእ ግና ወይልኡ” (ሉቃስ 17:1)።

2. ንጥዕና ዝውሃብ ክብሪ፡ (ሓ/ት/ክ 2288-2291) ሰብ ብነፍስን ብሥጋን ዝተፈጥረ እዩ። ንሕይወቱን ንጥዕንኡን ብቁዕ ዝኾነ ክንክን ክገብር ድላይ አምላኽ እዩ። ለባውያን ፍጥረት ስለ ዝኾና ንሕይወትና ዝጠቅም ክንገብር ንሕይወትና ዝጎድእ ከአ ካብኡ ክንርሕቕ ድላይ አምላኽ እዩ። ሰብ

መሰረታዊ መሰል ክረክብ ግብአ አልኦ። መግቢ ክዳን፣ መጋበሪ ገዛ፣ ሕክምና፣ መሰረታዊ ትምህርቲ፣ ክረክብ እንክሎ አብቲ ዝድለ መንፈሳውን ስጋውን ምዕባሌ ክበጽሕ ዓቢ አበርክቶ ይረክብ። ሰብ ንሥጋኡ አብ ዝከናኸነሉ እዋን ካብቲ ዝድለ ሕጊ ከይወጽእ ጥንቃቄ የድልዮ ማለት ንርእሱ በዚ ዘለዎ መልክዕ ወይ ቅርጺ ርእሱ አብ አምላኽ ርእሱ ከየውድቕ ጥንቃቄ የድልዮ። ዝኾነ ካብ ዓቕን ንላዕሊ ዝኾነ ነገር ጎዳኢ እዩ ስለዚ ኩሉ ከም ዓቕኑ ክንጥቀመሉ ይግባእ። ንአብነት መስተ መግቢ ወልፊ ግዙአቱ ክገብረና ስለ ዝኸእል ምጥንቃቄ የድሊ። ንርእስና ዝጎድእ ከም ሓሹሽ ዘደንዝዝ ምጥቃም ዓቢ ጉድኣት ስለ ዘውርድ ዓቢ ትንቃቄ የድልየና።

- 3. **ንግዙፍ አካል ዝውሃብ ክብሪ፡** (ሓ/ት/ክ 2297-2298) ሰብ አብ ዝኾነ ኩነት ብዘየገድስ ክቡር እዩ። መሰሉን ክብሩን ክሕለወሉ ድላይ አምላኽ እዩ። ንሰብ ዓፊንካ ምጭዋይን ጅሆ ምሓዝን ራዕዲ ስለ ዝፈጥረሉ እዚ ሕጋዊ አይኮነን። ንሰብ ክጥቀመሉ ምፍርራሕ ስቲር ነገር መታን ክገልጹ ኢልካ ዝተፈላለየ መጋበሪ ተጠቓምካ ምቕጥቃቶም ግበን እዩ። ፖሎቲካዊ እሴቶታት ከምኡ ብዘይ ድላዮም ተጨውዮም አብ ግፍዒ ቦታ ዝርከቡ ኩሎም መሰል አለዎም እቲ ሒዝዎም ዝርከብ ሰብ ወይ ብዓል ስልጣን ምሉእ መሰል ክሕልወሎም ሞራላዊ ግድቲታ እዩ። ነዚ ጥሒሱ ድላዩ ዝገብር ሕጊ አምላኽን ሕጊ ሰብን ይጥሕስ አሎ ማለት እዩ። ውዒሉ ሓዲሩ አብ ቅድሚ አምላኽ ዝሕተተሉ ጊዜ ክመጽኦ እዩ።

መሰል ሰብ ክንሕሉ እዚ ሓምሻይ ትእዛዝ ይግድደና። ንሰባት አብ ደረጃ እንስሳ አውራድካ ከምድላይካ ምግባር ጉድኣቱ ከቢድ እዩ ስለዚ ቤተ ክርስትያን ነዚ ካብ መጀመርያት ምስተዓዘበቶን ምእንቲ መሰል ሰብ ምስ ተጣበቅትን እዩ። አብ ገለ ታሪኽ ቤተ ክርስትያን ነዚ ብዝርከኡ ገበን ዝተገብረሉ እዋን እውን ነሩ እዩ ነዚ ዝተፈጸመ በደል ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ጳውሎስ ካልአይ አብ ብዙሕ ቦታታት ብስም ቤተ ክርስትያን ምሕረት ሓቲቶም።

ሓምሻይት ትእዛዝ እግዚአብሔር እምብእር ንዝኾነ ሰብ ዓቢ ይኹን ንእሽቶይ አብ ክርሰዲኡ ዘሎ ይኹን ብዕድመ ዝድፍኤ ወይእውን ብጥዕና ስእነት ዝሰቀ ከይንቐትል ይኸልክለና። ከምኡ ዕንቅፋት ብምሃብን ብምጽላእን ንሰብ ብመንፈሱ ስለ እንቀትሎ ከምኡ ከይንገብር አምላኽ ይኸልክለና። ናይ ዘመና ጸገም ብዙሕ እዩ። ሰብ ዝብተፈላለየ አገባብ ጉልባብ ብዝሓዘ ምኽንያት ገርካ ንሰባት ምቕታል ዝውቱር ኮይኑ ንርእዮ አሎና። አብ ብዙሓት ሃገራት ብይና ውልቂ ጥቕሚ አመስሚስካ ውግእ ምእዋጅ፣ ብዝኾነ ምኽንያት ምስ ናትካ አተሓሳስባ ዘይከይድ ምእላዩ ዝኾነ ምኽንያት አልዒልካ ውግእ ምእዋጅ ናይ እዋና ፖሎቲካዊ ሞዳ እዩ። ሰብ ንሰብ ክቐትል ከምሎሚ አይቀለለን። ብፍላይ ንእና ዝርከኡ ብዙሓት መንእሰያትና አብ ዝተፈላለየ ቦታታት ብዘይ ሓደ ምኽንያት ሕይወቶም ይስእኑ አለዉ፣ አብ በረኻታት ሲናይ፣ ሱዳን፣ ሊብያ፣ ከም እንስሳ ይቕተሉን ይሕረዱን አለዉ፣ መብዝሕትኦም ዝቐትልዎም ዘለዉ ንኖት አይኮኑን አሕዋቶም ደቂ ዓዶም እዮም። እዚ ኹሉ ርኽብ መንፈስ ካባይ መጸኢ እንተበልና ካብ አምላኽ ምስ ረሓቕና ድለታትና ቅድሚ ድለት አምላኽ ምስ ሰራዕና፣ ከምኡ ባህልን መንፈስን ክርስትና ምስ አጥፋእና ንዝነበረና ድልዱል እምነት ብዝነፈሰ

ንፋስ ምስ ተካእናዮ ንሓውናን ሓፍትናን ምስጥላም ናትና ኢልና ምስ ሓዝናዮ ዝመጸ እዩ። እቲ ጠንቂ ብዙሓ እዩ ልብሰብ ብመንፈስ ሰይጣን ተወሪሱ ብቐትሩ ፀሓይ ዓሪባቶ ንርኢ ኣሎና።

ቀተልቲ ሰብ ኩሉ ጊዜ ክፉእ ክገብሩ ጊዜ ኣይወስደሎምን እዩ። መንፍስ ቃኤል ስለ ዝለብሱ ንሓዎም ሓፍቶም ከላቕዮ ክቐትሉ ሓንቲ ኣይከብደምን እዩ። ህዝብና ካብ ዝፋቐር ዝጸላእ በዙሑ እንታይ እዩ ወሪዱና ዘሎ ኢልና ሕልናና ክንሓትት ናይ ነፍስወክፍና ግዴታት እዩ። ኢድና እና ኣወጣወጥና ኣብ ሰባት ምምልካት ኣይኮነን መፍጢሒኡ። ኩልና ኃጢእና ካብ ኣምላኽን ሕጉን ወጺእና ኣሎና ስለዚ ኣብኡ ንመለስ ንስሓ ንኣውጅ ሽዑ ኣምላኽ ክዕረቐና እዩ።

ሰብ ከቢድዎ ወላዲ ብውሉዱ ኣሕዋት እኮታስ ኩሉ ሰብ ዘይተተንከፊ ዩለን ነዚ ብኸመይ ክንቅይር ንኸእል ኢልና ክንዛረበሉ ክንመኸረሉ እዋኑ እዩ። ከም ክርስትያን ብቀዳምነት ክንገብር ዘሎን ብሕጽር ዝበለ መጀመርያ ጸሎት ዮድሊ ኣብ ኣምላኽ ኩልና ክንምለስ መገዲ ኣምላኽ ክንሕዝ ዮድሊ። ንንእሽቱ ንመንእሰይ እምነቶም ክነብርዎ ክንምህርዎ ክንሕግዎም ይግባእ። እቲ ጥዑይ ባህልና እምነትና ስለ ዝሓደግና ነነድሕድና ንባላዕ ኣሎና። ከቢድና ተፈታታኒ እዋን ኢና ዘሎና። ክብረት ሰብ ጠፊኡ ንእሽቶይ ንዓቢ ዝደፍረሉ ዓቢ ንንእሽቶይ ዘይድንግጸሉ እዋን ኢና እንርከብ ዘሎና ጸሎት ዮድሊ። ኣብዚ ኣብ መጽሓት ክርስቶስ ኣብ እንቀራረቡሉ ዘሎና እዋን ኣምላኽ ብጸግኡ ክበጽሓና ፍሉይ ጸሎት ንግበር። ንነሳሕ እሞ ነቶም ልቦም ደንዚዙ ኣብ ቅትለት ኣሕዋቶም ወፊሮም ዘለዉ ብድፍረት ንቃወሞም። ፍርሒ ሰላም ርትዒ ኣየምጽእን እዩ። ክርስትያናዊ ትብዓት ክንለብስ ይግብእና። ንኣምላኽ ካብ ባህሉን ስርዓቱን ዘጥፍኤ ህዝቢ መለልይኡ ጥፍኣትን ክሕደድ ኣድሕድን እዩ እሞ ካብዚ ጎደና ጥፍኣት ናብ ኣምላኽ ንመለስ ነዚ እንኸእለሉ ሓይልን ጸጋን ይዓድለና።

ኣባ ንጉሠ ፍሥሓ